

men deres Antal er skrumpet betydeligt ind siden da. I Statistisk Departements sidste Produktionsstatistik opgives det, at 146 Virksomheder fabrikerer de 90 pCt. af alle Varer i Tobaksindustrien. Det vil sige, at der endnu er Plads for Konkurrence, for saa vidt som Forholdene er normale, og alt det, som taler for, at Staten sætter sig i Besiddelse af Sodafabrikker, kan ikke anføres til Fordel for, at Staten overtager Tobaksproduktionen. Paa den anden Side ser jeg med nogen Angst og Bæven paa det, der vil ske, naar Krigen er forbi, i saadanne Virksomheder som Tobaksindustrien og Konfektionsindustrien og mange andre Virksomheder, i hvilke der ikke udkræves stor fysisk Styrke hos Arbejderne. En Mand, som har mistet begge Ben i Krigen, kan meget godt blive en dygtig Cigarmager, han kan puttes ind i et tysk Værksted og ved Hjælp af Maskiner producere lige saa mange Cigarer som et fuldkommen rask Menneske. Samme Mand vil paa Forhaand have Invalidepension af den tyske Stat, han har altsaa et Forspring i Konkurrencen for andre Arbejdere. De mange Invalider, som de store Lande har faaet under Verdenskrigen, er i en Industri som Tobaksindustrien kommet til at spille en meget stor Rolle, og det kan særdeles godt tænkes, at Tyskland kan producere Tobak, Cigaretter og Cigarer til billigere Priser end vi, og at Tyskland, saa snart Krigen er forbi, vil styrte disse Varer ud over vort Land og paa den Maade ødelægge vor Industri. Hvorledes kan man bedst undgaa det? Det ærede Medlem for Københavns 1ste Valgkreds (Wulff) vil sige: Ved en høj Toldbeskyttelse. Jeg indrømmer, at det er meget muligt, at Forholdene kan udvikle sig saaledes, at det bliver nødvendigt at overveje dette Spørgsmaal, og det er muligt, at Menneskene maa revidere deres Opfattelse heraf efter Krigen, hvad jeg imidlertid ikke skal komme ind paa her. Man kan tænke sig denne Mulighed, men det store Land har jo ved den tykke Ende, ogsaa naar vi skal afgøre det Spørgsmaal. Vi er i mange Henseender afhængige af dette Land og kan ikke ganske frit fastsætte den Beskyttelse, vi vil give Tobakken; kun naar Staten er i Besiddelse af denne Industri, vil den være Herre over den og kunne ordne og lede den paa den Maade, som er den bedste for de Mennesker, hvis Interesse og Liv er knyttede dertil.

For saa vidt kan jeg godt tænke mig, at det kan blive nødvendigt, at Staten overtager Tobaksvirksomheden, men jeg hævder, at mange Ting, som taler for Statens

Overtagelse, taler i endnu stærkere Grad derfor, naar det drejer sig om andre Virksomheder. Socialdemokraternes Stilling er altsaa den, at vi ønsker denne Virksomhed ligesom al anden Virksomhed inddraget under Staten. Jeg tror, som jeg begyndte med at sige, at den højtærede Indenrigsminister havde fuldkommen Ret, da han udtalte de Ord, at Tiden før Krigen kommer aldrig tilbage. Alle de Statsforanstaltninger, som vi nu har, vil efter min Opfattelse i alt væsentligt blive opretholdt, og det vil blive nødvendigt at supplere dem med andre. Jeg tror ogsaa, at den store Befolkning, som har haft saa trang og daarlig en Tid under Krigen, vil kræve, at alle disse Millionforetagender drages ind under Staten, saa at Overfloden kommer alle til gode. Jeg kan ikke se andet, end at det Samfund, vi lever i, har en overordentlig mørk Side, der yderligere bestyrker denne Opfattelse. Vi har i dette Land 5,000 Mennesker, der paa Grund af Alderdom maa modtage Fattigunderstøttelse, 14,000, der er under Fattigvæsenet paa Grund af Sygdom, og 6,000 som Følge af Arbejdsløshed, 7,000, som er under Fattigvæsenet paa Grund af Forsørgens Død, og 4,200 straffede Personer i 1916. Af disse 4,200 var ca. 2,700 straffede for Tyverier, i mange, mange Tilfælde for forholdsvist uskyldige Rapsierier begaaede af Nød og Trang. 5,000 Børn er anbragte under Værgeraadet, fordi de er blevet forsømt i deres Hjem. Saaledes kunde jeg opremse mangfoldige andre Ting, som hver for sig paa det mest indtrængende taler til os alle om den Armod og Elendighed, som gror i dette Samfund ved Siden af alle disse store Millionforetagender, der indkasserer mange, mange Millioner til Fordel for enkelte Mennesker. Jeg tror, at den, som ønsker alt godt for det Land og det Folk, han tilhører, derfor maa være nødsaget til at tage disse Spørgsmaal op til Overvejelse. Jeg tror ikke, at vore Modstandere er i Stand til at anvise nogen anden fremkommelig Vej end den, vi peger paa: at det offentlige skal eje Jorden og Produktionsmidlerne.

Jeg vil derfor henstille til det høje Ting, at det slutter sig til Socialdemokraternes Ønske om Nedsættelse af en saadan Kommission. Jeg ser meget vel, at paa dette Tidspunkt af Rigsdagssamlingen vil Nedsættelsen af en saadan Kommission ikke faa nogen praktisk Betydning for selve Sagens Realitet, men vore Modstandere, der saa tidt taler om, at Socialdemokratiet altid søger at gaa udenom sine principielle Standpunkter og aldrig vil bekende Kulør, men hellere tale om praktiske Ting